

**ИЗВЕСТИЯ НА
НАЦИОНАЛНИЯ
ИСТОРИЧЕСКИ
МУЗЕЙ
ТОМ XXXI**

**PROCEEDINGS
OF THE NATIONAL
MUSEUM OF HISTORY
VOL. XXXI**

UNICART

Редколегия:

Проф. д-р Иван Христов – Гл. Редактор

Доц. д-р Бони Петрунова

Доц. д. и. н. Николай Кочанков

Доц. д-р Владимир Пенчев

Доц. д-р Николай Марков

Панайот Антонов – секретар

Предпечат – Силвия Георгиева

Превод на английски език – Цвета Райчевска

Художник на корицата – Милена Ганева

Editorial Board:

Prof. Dr. Ivan Hristov, editor

Assoc. Prof. Dr. Boni Petrunova

Assoc. Prof. Dr. Nikolay Kochankov

Assoc. Prof. Dr. Vladimir Penchev

Assoc. Prof. Dr. Nikolay Markov

Panayot Antonov – scientific secretary

Prepress – Silviya Georgieva

English translation – Tzveta Raychevska

Cover design – Milena Ganeva

© Национален исторически музей – София / National Museum of History – Sofia
© Издателство “Уникарт”, София / Publishing Company "Unicart", Sofia

ISSN 1311 – 5219

**НАЦИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ
NATIONAL MUSEUM OF HISTORY**

**ИЗВЕСТИЯ НА
НАЦИОНАЛНИЯ
ИСТОРИЧЕСКИ
МУЗЕЙ
ТОМ XXXI**

**PROCEEDINGS
OF THE NATIONAL
MUSEUM OF HISTORY
VOL. XXXI**

СОФИЯ
2019

СЪДЪРЖАНИЕ

АРХЕОЛОГИЯ

<i>Мая Аврамова</i> МАГИЯТА НА ПРЕДМЕТИТЕ – ПРЕДМЕТИТЕ НА МАГИЯТА	9
<i>Маргарита Попова</i> РЕЗУЛТАТИ ОТ СПАСИТЕЛНО АРХЕОЛОГИЧЕСКО ПРОУЧВАНЕ НА ОБЕКТ “УПИ II – 150, КВ. 15”, УЛ. ФЕНИКС № 3, НАР “АНТИЧЕН ГРАД АПОЛОНИЯ”, ГР. СОЗОПОЛ.....	31
<i>Павлина Девлова</i> АНТИЧНА КРЕПОСТ “РАВАДИНОВО” В ТЕРИТОРИЯТА НА ГРЪЦКАТА КОЛОНИЯ АПОЛОНИЯ ПОНТИКА	50
<i>Бони Петрунова</i> КЪСНОАНТИЧНАТА КРЕПОСТ ПЕРИСТЕРА В ГР. ПЕЩЕРА.....	58
<i>Иван Христов, Мария Манолова-Войкова, Маргарита Попова, Тотьо Ангелов, Кирил Велковски</i> АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ПРОУЧВАНИЯ НА ОСТРОВ СВ. ТОМА И НЕГОВАТА АКВАТОРИЯ	97
<i>Иван Христов, Николай Марков</i> БРОНЗОВ ПРЪСТЕН С ИЗОБРАЖЕНИЕ НА СЦЕНАТА “ПОКЛОНЕНИЕ НА ВЛЪХВИТЕ” ОТ КЪСНОАНТИЧНАТА КРЕПОСТ АКРА ПРИ ГР. ЧЕРНОМОРЕЦ.....	151
<i>Мариела Инкова</i> СЪД СЪС СГРАФИТО УКРАСА ОТ НАЦИОНАЛНИЯ ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ.....	160

НУМИЗМАТИКА И ЕПИГРАФИКА

<i>Калина Йорданова</i> ЧАСТ ОТ КОЛЕКТИВНА НАХОДКА СЪС СРЕБЪРНИ АПОЛОНИЙСКИ МОНЕТИ, СЪХРАНЯВАНА В НИМ – СОФИЯ.....	171
<i>Владимир Пенчев</i> ЗЛАТНИТЕ ВЕНЕЦИАНСКИ МОНЕТИ ОТ ФОНДА НА НАЦИОНАЛНИЯ ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ – СОФИЯ.....	186
<i>Владимир Пенчев</i> ТАЛЕРОВИ МОНЕТИ И ТЕХНИ ПОДРАЗДЕЛИНИЯ (ВТОРАТА ПОЛОВИНА НА XVIII – ПЪРВАТА ПОЛОВИНА НА XIX ВЕК), ОТ ФОНДА НА НИМ – СОФИЯ	218
<i>Николай Шаранков, Мартин Христов</i> ФРАГМЕНТ ОТ РИМСКА ВОЕННА ДИПЛОМА ОТ 119 Г. ОТ РАЙОНА НА СЕРДИКА	253

ИСТОРИЯ

<i>Румен Т. Иванов</i> СЕЛИЩА ПО ЮЖНИЯ ПОНТИЙСКИ БРЯГ В ДВЕ КАРТИ ОТ 1584 И 1589 Г. (БУРГАСКА ОБЛАСТ)	273
--	-----

<i>Цвета Райчевска</i> КАЗА АХИОЛУ ПРЕЗ ПЪРВАТА ПОЛОВИНА НА XVI ВЕК. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И НАСЕЛЕНИЕ.....	280
<i>Николай Марков</i> БЪЛГАРО-УНГАРСКИ “СИТНЕЖИ”. ВТОРА ЧАСТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ ОТ ТОМ XXX)	301
<i>Михаил Симов</i> БИЛ ЛИ Е ФЕЛИКС КАНИЦ АГЕНТ НА РУСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ?	342
<i>Валентина Задгорска</i> ПОГЛЕД КЪМ ИСТОРИЯТА НА ВОЕННИЯ СЪЮЗ И НАРОДНИЯ СГОВОР ОТ СЪЗДАВАНЕТО ИМ ДО 9 ЮНИ 1923 Г.....	352
<i>Николай Кочанков</i> ЗА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ “ПРЕВАНТИВНИ” ВОЕННИ ДЕЙСТВИЯ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ СПОРЕД ДОКУМЕНТ НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ НА ЮГОСЛАВИЯ ОТ 1939 Г.....	379

ЕТНОЛОГИЯ

<i>Николай Марков</i> ЗА ПРОИЗХОДА НА Т. НАР. “ВТОРО ПОГРЕБЕНИЕ” НА БАЛКАНИТЕ. КРАТКИ БЕЛЕЖКИ.....	392
--	-----

КНИЖОВНО НАСЛЕДСТВО

<i>Нина Вутова</i> ФИЛИГРАНИТЕ ОТ СРЕДНОВЕКОВНАТА ХАРТИЯ – АСПЕКТИ НА СЕМАНТИКАТА.....	410
---	-----

МУЗЕЙНО ДЕЛО

<i>Михаил Симов</i> ИЗЛОЖБА “ЗНАЦИ НА СВОБОДАТА И ГЕРОИЗМА”, ПРЕДСТАВЕНА В НАЦИОНАЛНИЯ ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ ПО СЛУЧАЙ 140-ГОДИШНИНАТА ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ.....	423
<i>Мариела Инкова</i> ИЗЛОЖБА “ПРЕСЛАВСКОТО СЪКРОВИЩЕ” В МУЗЕЙ ЛУВЪР.....	429
<i>Димитър Василев</i> ФУНКЦИИ И СЪДЪРЖАНИЕ, ЦЕЛИ И РЕАЛИЗАЦИЯ НА ВРЕМЕННИ ИЗЛОЖБИ (ТРИ ЕКСПОЗИЦИИ НА НАЦИОНАЛНИЯ ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ)	435

МУЗЕЙНИ ВЕСТИ

В ПАМЕТ НА ПРОФ. Д-Р БОЖИДАР ДИМИТРОВ.....	451
<i>Вася Велинова</i> В ТЪРСЕНЕ НА СКРИТИ ПОСЛАНИЯ. ДОЦ. Д-Р НИНА ВУТОВА НА 65 ГОДИНИ.....	453
ЕДНА ЗАСЛУЖЕНА НАГРАДА.....	461

CONTENTS

ARCHAEOLOGY

<i>Maya Avramova</i> MAGIC OF OBJECTS – OBJECTS OF MAGIC.....	9
<i>Margarita Popova</i> RESULTS OF THE RESCUE ARCHAEOLOGICAL EXCAVATIONS ON “УПИИ II – 150, KB. 15” SITE, 3, ANTIQUE CITY OF APOLLONIA NAR, SOZOPOL.....	31
<i>Pavlina Devlova</i> THE ANTIQUE FORTRESS AT RAVADINOVO ON THE TERRITORY OF THE GREEK COLONY APOLLONIA PONTICA	50
<i>Boni Petrunova</i> THE LATE ANTIQUE FORTRESS OF PERISTERA AT PESHTERA	58
<i>Ivan Hristov, Maria Manolova-Voykova, Margarita Popova, Totyu Angelov, Kiril Velkovski</i> ARCHAEOLOGICAL RESEARCHES ON THE ISLAND OF ST. THOMAS AND ITS AQUATORY	97
<i>Ivan Hristov, Nikolay Markov</i> BRONZE RING WITH THE ADORATION OF THE MAGI SCENE FOUND IN THE LATE ANTIQUITY FORTRESS AT CHERNOMORETS	151
<i>Mariela Inkova</i> A DISH WITH SGRAFFITO DECORATION IN THE NATIONAL MUSEUM OF HISTORY	160

NUMISMATICS AND EPIGRAPHICS

<i>Kalina Yordanova</i> PART OF A HOARD OF SILVER APOLLONIAN COINS IN THE COLLECTION OF THE NATIONAL MUSEUM OF HISTORY – SOFIA.....	171
<i>Vladimir Penchev</i> THE GOLD VENETIAN COINS IN THE COLLECTION OF THE NATIONAL HISTORY MUSEUM, SOFIA.....	186
<i>Vladimir Penchev</i> THALER COINS AND THEIR SUBDIVISIONS (SECOND HALF OF THE 18TH – FIRST HALF OF THE 19TH CENTURY), FROM THE COLLECTION OF NMH, SOFIA	218
<i>Nicolay Sharankov, Martin Hristov</i> FRAGMENT OF A ROMAN MILITARY DIPLOMA OF 119 AD FROM THE SERDICA REGION.....	253

HISTORY

<i>Rumen T. Ivanov</i> SETTLEMENTS ON THE SOUTHERN PONTIC COAST ON TWO MAPS FROM 1584 AND 1589 (BURGAS PROVINCE).....	273
---	-----

<i>Tsveta Raychevska</i> KAZA AHYOLU IN THE FIRST HALF OF THE 16TH CENTURY. TERRITORIAL COVERAGE AND POPULATION.....	280
<i>Nikolay Markov</i> BULGARO-HUNGARIAN ‘FRAGMENTS’ (CONTINUED FROM VOLUME XXX).....	301
<i>Mihail Simov</i> WAS FELIX KANITZ AN AGENT OF THE RUSSIAN INTELLIGENCE SERVICE?	342
<i>Valentina Zadgorska</i> A LOOK AT THE HISTORY OF THE MILITARY UNION AND THE NATIONAL ALLIANCE FROM THEIR CREATION UP TO JUNE 9, 1923	352
<i>Nikolay Kochankov</i> ON THE NECESSITY OF “PREVENTIVE” MILITARY ACTION AGAINST BULGARIA, ACCORDING TO A DOCUMENT FROM 1939 OF THE GENERAL STAFF OF YUGOSLAVIA	379

ETHNOLOGY

<i>Nikolay Markov</i> ON THE GENESIS OF THE SO CALLED ‘SECONDARY BURIAL’ ON THE BALKANS. BRIEF NOTES	392
--	-----

LITERARY HERITAGE

<i>Nina Vutova</i> WATERMARKS IN THE MEDIEVAL PAPER – ASPECTS OF SEMANTICS	410
---	-----

MUSEOLOGY

<i>Mihail Simov</i> ‘SIGNS OF FREEDOM AND HEROISM’. EXHIBITION AT THE NATIONAL MUSEUM OF HISTORY ON THE OCCASION OF THE 140 TH ANNIVERSARY OF THE LIBERATION OF BULGARIA.....	423
<i>Mariela Inkova</i> ‘THE PRESILAV TREASURE’, AN EXHIBITION IN THE LOUVRE MUSEUM.....	429
<i>Dimitar Vassilev</i> FUNCTIONS AND CONTENT, GOALS AND REALIZATION OF TEMPORARY EXHIBITIONS (THREE EXHIBITIONS OF THE NATIONAL MUSEUM OF HISTORY).....	435

MUSEUM NEWS

IN MEMORY OF PROF. DR. BOZHIDAR DIMITROV	451
<i>Vasya Velinova</i> IN SEARCH OF HIDDEN MESSAGES. ASSOC. PROF. DR. NINA VUTOVA AT THE AGE OF 65	453
A DESERVED REWARD	461